

Çocuk Sahibi Olabilme: Kültür ve Geleneksel Uygulamalar/ Ability to Have Children : Culture and Traditional Practices

Şahika ŞİMŞEK ÇETİNKAYA¹; Kafiye EROĞLU²

1. Kastamonu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, sahika_simsek@hotmail.com

2. Koç Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, kafiye.eroglu@gmail.com

Gönderim Tarihi | Received: 22.06.2020, Kabul Tarihi | Accepted: 03.07.2021, Yayın Tarihi | Date of Issue: 01.12.2022

Atf | Reference:” ŞİMŞEK ÇETİNKAYA,Ş; EROĞLU,K.(2022). Çocuk Sahibi Olabilme: Kültür ve Geleneksel Uygulamalar. Sağlık Akademisi Kastamonu (SAK), 7(3), s.574-586. DOI:https://www.doi.org/10.25279/sak.781810”

Öz

Kültür, bir grup insan tarafından öğrenilen, paylaşılan, nesilden nesile aktarılan değerler, inançlar, tutum ve davranışlar, örf ve adetler olarak tanımlanmaktadır. Doğum biyolojik bir olay olmasının yanında aynı zamanda sosyal/kültürel bir yaşam deneyimidir. Toplumun geleneksel ve sosyal bir kurumu olan aile, neslin devamını üreme ve doğurganlık işlevi ile yerine getirmektedir. Aile yaşantısının sağlıklı olabilmesinde çocuk sahibi olma toplum içinde önemli bir statü göstergesidir. Çocuk sahibi olamama, stresli ve baş edilebilmesi zor, her iki cinsi duygusal olarak etkileyen, kadınlarda daha fazla stres ve baskıya neden olan bir durumdur. Bu sorunu yaşayan bazı kadınlar tedavi amacıyla geleneksel uygulamalara başvurarak sağlıklarını tehlikeye atabilmektedir. Çoğu zaman bu uygulamalar kadınların sağlığına zarar vermekte ve erken tedaviyi geciktirebilmektedir. Toplumun sağlıkla ilgili davranışlarını geliştirebilmek için sağlık personellerinin geleneksel tedavi uygulamaları arkasında hangi kültürel etmenlerin yer aldığını bilmesi önemli bir zorunluluktur. Çocuk sahibi olma konusunda toplumlar tarafından uygulanan geleneksel uygulamaların önemine dikkat çekmektir. İnfertilite konusunda kadın yetersiz görülmekte, suçlanmakta ve şiddet görebilmektedir. Kadın sağlığının korunması geliştirilmesinde önemli sorumlulukları olan hemşirelerin kadını yaşadığı kültürel çevre içinde değerlendirmeleri, zararlı geleneksel yöntem uygulamalarının önlenmesi konusunda eğitim ve danışmanlık hizmeti sunmaları önerilir.

Anahtar Kelimeler: *Kültür, Geleneksel Tıp, İnfertilite, Hemşirelik*

Abstract

Culture is defined as values, beliefs, attitudes and behaviors, customs and traditions that are learned, shared and passed on from generation to generation by a group of people. Birth is a biological event as well as a social/cultural life experience. The family, which is a traditional and social institution of the society, carries out the continuation of the generation with the function of reproduction and fertility. Having a child is an important status indicator in the society for a healthy family life. Inability to have children is a stressful and difficult situation to cope with, affecting both sexes emotionally and causing more stress and pressure for women. Some women with this problem may endanger their health by resorting to traditional practices for treatment. Often, these practices harm women's health and may delay early treatment. In order to improve the health-related behaviors of the society, it is an

important necessity for health personnel to know which cultural factors are behind traditional treatment practices. It is to draw attention to the importance of traditional practices applied by societies about having children. Women are seen as inadequate in terms of infertility, they are accused and they can be subjected to violence. It is recommended that nurses, who have important responsibilities in the protection and development of women's health, evaluate women in the cultural environment they live in, and provide training and consultancy services on the prevention of harmful traditional method practices.

Keywords: *Culture, Traditional Medicine, Infertility, Nurse.*

1. Giriş

Kültür kavramı, belirli bir grup insan içindeki fikir, inanç, değer ve bilgi birliğini içerir (Campel ve Edvard, 2012). Toplumun sahip olduğu kültür; o toplum içerisindeki bireylerin doğuştan getirdikleri cinsiyetlerine uygun rol ve beklentileri ortaya koymaktadır böylece bireyler toplumun cinsiyetlerine özgü olarak beklediği roller ve sorumluluklar çerçevesinde kız veya erkek çocuk olmayı öğrenerek büyürler (Savaş, 2018). Annelik toplumsal olarak inşa edilen bir kadınlık halidir. Toplumsal cinsiyet rolleri Kadınlara merhamet, fedakârlık, güven, sadakat, koruma ve adanmışlık gibi bir dizi rol ve kalıp yargılar atfedilerek kadının anne olmasının yüceltiği ve aksinin 'sorun' olarak kabul edildiği bir çerçeve sunmaktadır (Yücebaş, 2019). Kadınlık ve erkeklik rollerinin kültürel olarak inşa edilmesi yolu ile öne çıkarılan annelik rolünü kadın da içselleştirmekte ve kadınlar anneliği, kadınlığının bir tamamlayıcısı olarak algılayabilmektedir. Anneliğin kutsal olduğuna ilişkin söylemlerin dini referanslar ile temellendirilmesinin kadınların toplumdaki kadınlık ve annelik statüleri üzerinde önemli bir rolü olmaktadır (Tuğrul Gezer, 2019). Kısırlık İfiziksel, psikolojik, finansal sonuçları olan, bireylerin yanı sıra aile ve toplumları etkileyen sosyal bir problemdir. Infertilite, çiftlerin 12 ay boyunca çocuk sahibi olmak istemeleri herhangi bir korunma yöntemi kullanmamalarına ve düzenli cinsel ilişkide bulunmalarına rağmen gebeliğin gerçekleşmemesi olarak tanımlanmaktadır (Penziasiz et al., 2021). Wander Borght ve Wyns (2018), gelişmiş ülkelerde üreme çağındaki yedi kadından birinin, gelişmekte olan ülkelerde ise her dört kadından birinin fertilite sorunu yaşadığını vurgulamıştır. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2018 yılı sonuçlarına göre 15-49 yaş arasında gebe kalması mümkün olmayan evli kadınların oranı, %5 tir. Kısırlık, bir kadının kimliğinin tam anlamıyla etkiler ve bir kadını neyin oluşturduğuna dair derin kültürel imgelerden yararlanır ve en kötü sosyal görünmezlik türü olarak kabul edilir (Hess ve ark, 2018). Kısırlık, kadınları kadınlık beklentilerini yerine getirme fırsatından mahrum bırakmakta, yetersizlik ve eksiklik duygularına yol açmakta, kadınlar kişisel ve sosyal kimlik kaybıyla karşı karşıya kalmaktadır (Logan ve ark, 2019). Kültür, hastalık inançları, sağlık bakımı tercihleri, yardım arama davranışları ve tıbbi müdahalelerin kabulü üzerinde çok önemli bir etkiye sahiptir (Orhan ve ark, 2018). Sağlık ve Hastalık göstergeleri kültüre göre değişebilmekte ve klinisyenler için kültürün bireyin sağlık arama davranışı üzerindeki etkilerini anlamalarının önemli olduğu düşünülmektedir (Keith, 2019). Bazı kültürler, hastalığın başlangıcını ruhlar tarafından ele geçirilmeye, "nazar"a, kara büyüye veya tabuların yıkılmasına bağlayabilir ve bu da sorunun düzeltilmesini geleneksel şifacıların, yaşlıların veya toplumdaki diğer önemli kişilere başvurulmasına neden olabilir. Din ve maneviyat, zorluğu üst düzey bir iyilikle yan yana getirerek bu algılarda önemli bir rol oynamakta ve buna göre çözümler bu sistemler çerçevesinde aranmaktadır (Hechanova & Waelde,2017). Bu makalede kültürün infertiliteye etkisi ve infertilite problemi yaşayan kadınların başvurdukları geleneksel yöntemler literatür eşliğinde tartışılması amaçlanmıştır.

Çocuk Sahibi Olmanın Kültürlere Göre Anlamı

Toplumsal cinsiyet rolleri kadın ve erkekleri yaşantılar açısından bir ayrıma tabi tutar. Geleneksel rol ayrımına göre, erkekler ve kadınlar, gerçekliğin iki ayrı tarafında yaşamaktadırlar; bu ayrımı yansıtan ise kültürdür (Bayrakdar, 2018). Kadınlar toplumsal rolleri gereği genellikle ev içinde sınırlandırılmış kontrol altında tutulmuş ve onun için “uygun görülen” her şeyi kabul etmeye zorlanmıştır. Kadınlar için “uygun görülenler” ise çocuk (özellikle erkek çocuk) doğurmak, sonra da bu çocukların bakımını üstlenmektir. (Héritier Ataerkil toplumlarda annelik kavramı kadının fiziksel ve duygusal olarak tamamladığına işaret etmektedir. Çocuk sahibi olmamak ya da anneliği reddetmek eksiklik, duygusal doyuma ulaşamama ve dolayısıyla tamamlanmamış, eksik olarak tanımlanmaktadır (Dudu Karaman ve Doğan, 2018). Bu nedenle hemen hemen tüm kültürlerde annelik romantikleştirilir, idealize edilir, bir kadının hayatındaki fiziksel ve duygusal doyuma ulaşılması olarak lanse edilir, sosyal-kültürel açıdan anneliğe ve kadınlığa yöneltilen bakış açısını özetlemektedir.

Çocuk sahibi olamamaya yüklenen anlam kültürlere göre değişebilmektedir. Afrika kültüründe çocuk sahibi olma ebeveynlere sosyal statü, itibar kazandırırken, çocuk sahibi olamama damgalanmaya statü kaybına yol açabilmekte ve çiftler toplum tarafından görmezden gelinmektedir (Nahar & Richters, 2011). Çin kültüründe çocuksuzluk kadının fiziksel ve sosyal yetersizliğini gösteren, erkeğin ise sosyal duruşunu zayıflatan “karanlık bir gölge” olarak kabul edilmektedir (Dyer, 2007). Japon kültüründe yaşlı insanlarca kadının “aile adının geleceğe aktarmak için varis doğurması gerektiği” inancı vardır ve infertiliteden kadın sorumlu tutulmaktadır (infertilitenin kadın kaynaklı olduğuna inanılmaktadır (Matsubayashi, Hosaka & Makino, 2008) İskoç kültüründe çocuk sahibi olmak geniş bir aile kurmanın çiftlerin ilişkisinin sağlıklı devam etmesinde oldukça önemlidir ve yaşlılık döneminde bir destek olarak algılanmaktadır (Cheung, 2002). İngiliz kültüründe çocuk sahibi olmak, eşler arasında aşk, sevgi ve iletişimin artarak devam etmesi, tam anlamıyla bir aile olmanın göstergesi olarak kabul edilmektedir (Langdridge, Connolly, & Sheeran, 2000). Hint kültüründe çocuk çok büyük bir güç olarak görülmekte, çocuğu olmayan çiftler günahkâr kabul edilerek, Tanrı tarafından lanetlendikleri düşünülmektedir (Meera Guntupalli & Chenchelgudem, 2004). İran kültüründe çocuk sahibi olma evliliğin devamlılığı ve evlilikten memnuniyet açısından önemli ve değerlidir (Behboodi-Moghadam, ve ark, 2013). Türk kültüründe ise çocuk sahibi olma; ekonomik, psikolojik ve sosyal değeri olan, kişilere ayrıcalık ve itibar kazandıran özellik iken, çocuk sahibi olamama çoğu zaman kişisel, kişilerarası, duygusal ve sosyal düzeyde başarısızlıkla eş tutulabilmektedir (Helman, 2007). Çocuk sahibi olmak birçok toplumda çiftler için önemli bir hedeftir. Kısırlık genellikle dünya çapındaki kültürlerde çiftler için ciddi strese neden olan ağır bir durumdur. Hindistan' da çocuk doğurma ve yetiştirme kadının refah düzeyini ve iyilik halini simgelemektedir (Sundby & Jacobus, 2002). Aynı zamanda Hindistan'ın Andra Pradeş eyaletinde kısırlık yaşayan kadınların % 70 'i bunun kendi başarısızlıkları olduğuna inanmakta ve kadınların fiziksel şiddetle cezalandırıldığı bildirilmektedir (Ali ve ark. 2011). Pakistan' da çocuk istikrarlı bir evliliğin temel bağı olarak görülmekte ve çocuğu olmayan kadınlarda kara büyü olduğuna inanılmaktadır (Leonard, 2002). Asya ülkelerinde kadın çocuk doğurmayı başarabildiği takdirde itibar kazanabilmekte ve eşinin evinde kendini garanti altına alabilmektedir. Bangladeş' de çocuğu olmayan kadınların eşleri boşanmakta, tekrar evlenmekte ve mirastan yoksun bırakarak kadına duygusal ve ekonomik şiddet uygulayabilmektedir (Sharma, ve ark., 2009). Malavide infertil kadınlar ötekileştirilme ve halk dilinde dokunulması yasak varlık (Alibe nsalu ya lekaleka ve üreyemeyen domuz (Mzidzi) olarak damgalanmaktadır

(Bornstein ve ark, 2020). Arap kültüründe ise annelik kadın kimliğinin özü olarak algılanmakta çocuk sahibi olamadıkları takdirde kadınlar kocaları tarafından terk edilmekte ve şiddete maruz kalmaktadır (Fido & Zahid, 2004). Nijerya'da çocuksuz kadınlar kısır kadın; erkek- kadın ve boşa harcanan toprak olarak damgalanmaktadır (Egharevba ve Olah, 2020). Benzer şekilde Ürdün'deki infertil kadınlar "kırık kanatlı", "yarım kadın", "eksik", "kuru dal" ve "ölü ağaç" olarak tanımlanmaktadır (Daibes ve ark., 2018). Çin'de ise, Kısırlık, kadınları kadınlık beklentilerini yerine getirme fırsatından mahrum bırakmakta, kadınlar kişisel ve sosyal kimlik kaybıyla karşı karşıya kaldıkları için kadınların yetersizlik ve eksiklik duyguları hissetmelerine neden olmaktadır. Ayrıca kadınların eşleri, çocuksuzluktan kadınları sorumlu tutarak evlilik dışı ilişkilerle çocuk sahibi olmayı tercih edebilmektedir (Logan ve ark., 2019). Görüldüğü gibi çocuk sahibi olamama her kültürde önemli bir toplum sağlığı sorunu olarak gündemde olup, sağlıklı çözüm beklemektedir.

2. Türk Kültüründe İnfertilite

Türk toplumunda aile neslin devamının sağlanmasında oldukça önemlidir. Bu nedenle her kadından zamanı geldiğinde evlenip çocuk sahibi olması tüm toplum tarafından beklenmektedir. Anne, baba ve çocuktan oluşan ailenin varlığı efsanelerde, masalarda ve mitlerde de görülmektedir. "Onlar ermiş muradına" diye biten masalarda "murada" mutlu bir aileye, yuvaya sahip olma anlamı taşır. Çocuk sahibi olmak ve çocuk yetiştirmek ailenin temel görevi olarak kabul edilir (Uğurlu, 2013). Türkiye'de çocuk sahibi olamama yetersizlik olarak algılanabilmekte ve evli çiftlere çocuk sahibi olmaları konusunda toplumsal baskı yapılabilmektedir (Keskin & Gümüş, 2014). Annelik geleneksel olarak bir kadının Türk toplumundaki birincil rolü olarak tanımlanmıştır. Annelik bir kadının kimliğini tanımlamakta ve toplumdaki statüsünü yükseltmektedir (Koçyiğit, 2012). Çocuk sahibi olamayan kadın kendini doğal olmayan ve toplumla uyum sağlayamayan biri olarak görür ve sosyal bir utançla karşı karşıya kalır (Karaca & Unsal, 2015). Bu durum hikayelerde de yerini almıştır. Dede Korkut hikayelerinde erkek çocuk, kız çocuk sahibi ve çocuksuz olmanın hiyerarşik bir karşılığı vardır. Hakan bir toplantı düzenler ve üç renkte çadır kurdurur ve şöyle bir buyruk verir: "Kızı olanlar al çadıra, oğlu olanlar ak çadıra, çocuğu olmayanlar da kara çadıra otursun, altlarına kara koyun postu serilsin ve önlerine kara koyun eti konulsun..." (Gönen, 2005). Bu durum, hikayelerde bile çocuksuzluğun değersizlikle eş değer olduğunu göstermektedir. Kadınlar çocuk sahibi olamadıkları takdirde evlilikleri riske girmekte, hatta boşanma ile sonuçlanmaktadır (Keskin & Gümüş, 2014). Çocuğu olmayan kadınlar fiziksel şiddetle cezalandırılabilir. Türkiye'de Van ilinde yapılan bir çalışmada infertil kadınların kocaları ve kocasının aile bireyleri tarafından şiddete uğradıkları ortaya çıkmıştır (Koçyiğit, 2012). Bu veriler ülkemizde çocuk sahibi olamama durumunda kadının erkeğe göre daha fazla fiziksel, ekonomik, duygusal ve sosyal şiddet yaşadığını göstermesi bakımından önemlidir

3. İnfertilitenin Psiko-Sosyal Yönü

Kültürel bozukluk olarak kısırılık, bir kadının sadece çocuk özlemini değil, aynı zamanda cinsiyetçi benlik algısını da tehdit eder. (Dierickx ve ark., 2018). Özellikle pronatalist kültürlerde çocuk sahibi olmaya verilen önemle birlikte, kadınların çocuk doğuramaması, statü kaybı ve damgalanma yaratarak, bu durumdan etkilenen kadınlarda zihinsel sağlık sorunları açısından risk yaratmaktadır (De ve ark, 2017). Bir kadının biyolojik kaderi olarak algılanan kadınlık, gebe kalmakta zorlandığında büyük ölçüde bozulur; "gerçek bir kadın"

olarak derin bir kayıp duygusuna ve duygu eksikliğine neden olur (Husein ve İmran, 2021). Sıklıkla fiziksel çekicilik duygusunun, partnerler arasındaki güvenin, özgüvenin, umudun ve güvenlik duygusunun kaybıyla bağlantılıdır Çocuk sahibi olamama psikolojik dengeyi bozar ve genellikle yakın bir kişinin ölümünden sonra yas tutmaya veya ciddi hastalıklar geçirmeye benzetilir (Malina ve ark., 2016). İnfertilite prevalansına rağmen, infertil kadınların büyük çoğunluğu yaşadıklarını aile ve arkadaşlarıyla paylaşmamakta, bu da psikolojik savunmasızlıklarını artırmaktadır. Doğal olarak üreyememe, utanç, suçluluk ve düşük özgüven duygularına neden olabilir. Bu olumsuz duygular, değişen derecelerde depresyona, kaygıya, sıkıntıya ve düşük yaşam kalitesine yol açabilir (Rooney ve Domar,2018). Yapılan çalışmalarda infertil tedavisi alan kadınlarda depresyon ve anksiyete düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır (Yusuf, 2016; Rooney ve Domar, 2018) İnfertilitele tedavisinde psikolojik destek alan kadınlarda psikoterapi seansları sırasında izolasyon-yalnızlık duyguları, incinmiş ve üzgün hissetme, ağlamak isteme temaları ortaya çıkmıştır. Kadınlar “etraflarının gebe kadınlar tarafından çevrili” olduğunu düşünmektedir. Kadınların herkesi “gebe olan veya gebe olmayan” şekilde sınıflandırdığı, gebe olan kadınlara yoğun biçimde kıskançlık, düşmanca hisler besledikleri ve gebe olan yakın arkadaş veya akrabaları ile görüşürken anksiyeteli ve huzursuz hissettikleri belirtilmiştir (Christie ve Morgan, 2000). Algül ve Aksu (2004)’nun yaptıkları çalışmada ise, infertil kadınlarda cinsel işlev bozukluğunun daha fazla olduğu ve kadınların yaşam kalitesi puanının erkeklere göre daha düşük olduğu belirlenmiştir.

4. Kadınların Gebe Kalmak için Başvurdukları Geleneksel Yöntemler

Her toplumda hastalıkların tanımlanmasında ve sağaltımında sözel yolla aktararak geçmişten devralınan, geleneksel bilgiye ve tecrübeye dayalı uygulamalar yer almaktadır (Yıldızhan et al., 2009). Dünya Sağlık Örgütü ’nün (DSÖ) tanımına göre; geleneksel tıp, sağlığı korumak, geliştirmek ya da fiziksel ve ruhsal hastalıkları tedavi etmek amacıyla farklı yerel kültürlerdeki deneyim, inanç, teorilerden köken alan bilgi, beceri ve uygulamaların tümüdür. Geleneksel tıp açıklanabilir olsun ya da olmasın, sağlığın korunmasında fiziksel ve zihinsel hastalığın önlenmesi, teşhisi, iyileştirilmesi veya tedavisinde kullanılan farklı kültürlerle özgü teorilere, inançlara ve deneyimlere dayanan bilgi, beceri ve uygulamaların toplamıdır (WHO, 2020). Geleneksel tedaviler, çare bulunamayan tüm hastalıkları tedavi etmek amacıyla kullanılabilir. Çocuğu olmayan kadınlar da gebe kalmak amacıyla çoğu zaman geleneksel yöntemlere başvurabilmektedir (Ayaz & Efe, 2010; Engin & Pasinlioğlu, 2002; Çetinkaya ve Eroğlu, 2022; İpekoğlu ve Oral, 2019). Çünkü doğum olayı kadının yaşamında fizyolojik olarak önemli ve kültürle şekillenen bir evreyi içermektedir. Bu nedenle kadınlar çocuksuzluğun yarattığı olumsuz etkilerden kurtulmak amacıyla çeşitli tedavi şekilleri araştırmakta ve bazı yöntemlere başvurmaktadır. Tablo 1’de literatür taranarak kadınların çocuk sahibi olmak için başvurdukları geleneksel uygulamalar kronolojik sıraya göre tartışılmıştır.

Tablo 1. Ulusal ve Uluslararası Çalışmalarda Gebe Kalmaya Yönelik Uygulanan Geleneksel Yöntemler

Çalışmanın yapıldığı Ülke	Gebe Kalmaya Yönelik Kullanılan Geleneksel Yöntemle İlgili Bulgular	Çalışma Sonuçları
Papreen ve ark. (2000) Bangladeş	Geleneksel tedavicilere başvurularak önerdikleri karışımın kullanıldığı, okunmuş su içildiği, muska kullanıldığı, alopati (bir hastalığın o hastalıkla bağdaşmayan belirtilere yol açan ilaçlarla tedavi edilişi) kullanılmaktadır.	Kadınların üzerinde çocukla ilgili toplumsal baskı olduğundan kadınlar geleneksel tedavilere başvurmakta ve. Bu yöntemlerin yan etkisini bilmemektedir. Bu nedenle sağlık açısından risklerinin değerlendirilmesi gerekmektedir
Dyer, (2007) Afrika	Geleneksel tedavicilere başvurularak önerilen karışımları vücutlarını temizlemek amacıyla kullandıkları, kendilerine büyü yapıldığına inanan kadınların büyü bozuculara ya da astrologlara başvurduğu, onların önerilerini harfiyen yerine getirdikleri belirlenmiştir.	Tedavide etkili olan kültürel özellikler araştırılmalı, sağlığa zararlı uygulamalara engel olunmalıdır. Etkisi bilinmeyen geleneksel uygulamalar, kadın sağlığını tehdit edebilmektedir
Engin & Pasinlioğlu, (2002) Türkiye	Kadınların gebe kalmak amacıyla peynir suyunun, sarımsak suyunun, 7 çeşit bitki karışımının patlıcan közünün üzerine rakı dökerek buharına oturdukları, ısırganla pişmiş ılık yumurtanın üzerine oturulması, vajene fitil olarak sarımsak ballı baharatın, çeşitli bitkilerin, yumurta, ördek yağının vajene yerleştirildiği, maydanoz suyu, gaz yağı, arpa suyu içme davranışlarında bulunduğu saptanmıştır.	Yapılan geleneksel uygulamalarının birçoğunun sağlığa etkisi bilinmemektedir. Geleneksel yöntem kullanan kadınlarda kanama, enfeksiyon, adet düzensizliği sorunlarının yaşandığı görülmüştür
Günay, Çetinkaya, Naçar, & Aydın, (2005). Türkiye	Geleneksel şifacılara danışma, kabirleri ziyaret etme, din adamlarına danışma muska yazdırma, geleneksel ilaç kullanma, adak adama, kaplıcalara gitme davranışının yaygın olduğu bulunmuştur	Kadınlar modern tedavi yöntemleri olmasına rağmen geleneksel yöntemlere de başvurmaktadır. Kültürel beklentiler ve tedaviden memnun olmaları nedeniyle geleneksel tedavilerin kısa bir süre içinde kullanımının sonlanmasının zor olacağı ve kadınların eşlerinden daha fazla geleneksel yöntem kullandıkları belirlenmiştir. Bu yöntemlerin yan etkilerinin kadın sağlığı açısından zararları ve yan etkileri araştırılmalıdır
Becker, Castrillo, Jackson, & Nachtigall, (2006). Latin Amerika	Kadınların medikal tedaviyle birlikte vajene soğuk uygulama, sıcak bitki çayı içme ve sıcak oturma banyoları yaptıkları saptanmıştır.	Latin kültürüne sahip infertil kadınların yarısından fazlasının ekonomik yetersizlik, kaynaklara yeterince ulaşamama ve infertilite probleminin özel bir problem olarak algılanması ve duyulmasının istenmemesi nedeniyle medikal tedaviye başvurmadan geleneksel tedavi uyguladıkları belirlenmiştir. Geleneksel uygulamaların kadın sağlığını medikal tedaviyi geciktirmesinden dolayı olumsuz etkileyebileceği söylenebilir.
Ayaz & Efe (2010). Türkiye	Kadınların bitkisel karışımları içtikleri, yumurta, sarımsak, zeytinyağı gibi bitkisel karışımları vajinaya uyguladıkları ve bitkisel karışımların buharına oturdukları saptanmıştır.	Geleneksel uygulamaların yan etkileri görülmüştür. Özellikle vajen içine uygulanan maddelerin enfeksiyon sebep olacağına dikkat çekilmiştir
Telefo ve ark. (2011) Kamerun	Kadınların bitki yapraklarını (1-7 çeşit) veya kökünü kaynatarak ortalama 30 gün günde 2 bardak içtikleri saptanmıştır.	İnfertilite için kullanılan bitkilerin, terapötik, toksik etkileri nedeniyle kullanılan bitki olması riski nedeniyle kadın sağlığına zarar verebileceği belirtilmiştir
Sami & Saeed Ali, (2012) Pakistan	Kadınların gebe kalmalarını engellediklerine inandıkları içlerindeki kötü ruh için özel şifacılara başvurduğu ve verilen karışımları içtikleri belirlenmiştir.	Eğitimsiz kişilerce hazırlanan reçetelerin kullanılması, kadınların tedavisini zorlaştırmakta ve medikal tedavi almalarını engelleyerek hayatlarını riske sokmaktadır
Tabong & Adongo (2013). Gana	Geleneksel tedaviler, kızgın Tanrıları sakinleştirmek için adak adamaktan ve çeşitli otlardan yapılan yerel karışımları içmek arasında değişmektedir. Diğer bir tedavi ise geleneksel tedavici tarafından kadında kısırlık yaptığına inanılan klorisin bazı parçalarının çıkarılmasını içermektedir Aynı zamanda kadınlar kiliselerde	Geleneksel tedaviler kadınlarda aşırı kanamalara, sakatlığa ve enfeksiyonlara neden olduğundan sağlığı önemli ölçüde tehdit etmektedir

	giderek kutsal su ve mesh yağı ile genital bölgelerini yıkamaktadır.	
Timur Taşhan & Aksoy Derya, (2013). Türkiye	Kadınlar civanperçemi, soğan, karışık bitki, yeşil çay, böğürtlen, maydanozun suyunu içtikleri, ebegümece, keçiyoynuzu bal ve tarçın, ısırgan otu, bildircin yumurtasını yedikleri, su, süt, kabak, buharına oturdukları belirlenmiştir.	Gelir düzeyi düşük kadınların daha çok geleneksel yöntem kullandığı ve daha fazla ruh sağlığı bozukluğunun görüldüğü vurgulanmıştır.
Özkan, Karaca & Sarak (2018) Türkiye	En sık yapılan uygulamalar soğan ve incir tüketimi, kuyruk yağının vajinaya sokulması ve ceviz yemek olmuştur. En çok bilinen uygulama soğan kullanımı olurken, bunu incir, muska ile maydanoz ve ile dualar izlemektedir.	Sağlık profesyonelleri infertil hastalara hassasiyetle yaklaşmalı ve hastalarına yeri geldiğinde geleneksel uygulama ve tamamlayıcı uygulamalar hakkında yeterli bilgi vermelidir.
Sis Çelik & Kırcı (2018) Türkiye	Tamamlayıcı veya destekleyici bakım uygulamalarını uygulayan kadınların çoğu bitkisel kaynaklı bir karışımı yediğini veya suyunu içtiği (aslanpençesi otu, kırk kilit otu, ısırgan otu, soğan suyu, arı sütü, propolis, keçiyoynuzu pekmezi) nazar boncuğu ve cevşen taktıkları, vitamin desteği aldıkları, zemzem suyu içtikleri ve özel güçleri olan taşları taktığını belirlenmiştir.	İnfertilite alanında çalışan sağlık profesyonellerinden tamamlayıcı ve destekleyici bakım uygulamalarının kullanımına ilişkin uygulamalarını geliştirmeleri, etkin stratejiler belirlemeleri ve sağlıklı/hasta bireyleri tamamlayıcı terapileri etkin ve doğru şekilde kullanmaları konusunda yönlendirilmeleri önerilmektedir.
İpekoğlu ve Oral (2019) Türkiye	Kasık çekme, göbeğe uygulanan bardak çekme, süt ya da maydanoz, ebegümece su teresi gibi çeşitli bitkilerden elde edilen suların buharına oturma sık görülen uygulamadır. Yaşlı kadın şifacılar tarafından uygulanan bir diğer geleneksel yöntem vajina içerisinde "kesilcek" adı verilen bir et parçasının şifacı tarafından kesilerek kuruması için bir ağaca asılması, Ayrıca Çeşitli bitkisel karışimli macunlar, bitki kökleri ve/veya yapraklarından elde edilen çaylar, Meryem/Fatma ana eli otu keçiyoynuzu soğan suyu, iğde çekirdeği, incir, karanfil, maydanoz suyu, çiğ soğan, haşlanmış soğan, civanperçemi), hurma tüketildiği saptanmıştır.	İnanç temelli uygulamaların bireylerin stresini azaltarak sürece olumlu yönde katkı sağlayabileceği ancak diğer uygulamaların vücuda ve üreme organlarına uzun vadede ne gibi etkilerinin olacağı araştırılmalı ve olumsuz etkileri olan uygulamalar konusunda hastaların bilinçlenmesi gerektiği belirtilmiştir.
Bıçakçı ve Türk (2021) Türkiye	Kadınlar gebe kalmak için süt buharına, ısırgan otu buharına, taş, çay, ebe gümece, peynir şıratı, pekmez buharına, oturma gibi uygulamaları yaptıkları bulunmuştur. Kadınların karına ısırgan yaprağı sarma, karına haşlanmış buğday sarma, çeşitli otlar, baharat, sarımsak ve bal mumundan fitil yaparak vajen içine yerleştirme, okunmuş su ile banyo yapma ve peynir şıratı ile banyo yapma gibi uygulamaları yaptıkları belirlenmiştir.	Kadınların infertilite tedavisi amacıyla yaptıkları geleneksel uygulamaları yararlı, zararlı olup olmadığına yönelik detaylı araştırma için kalitatif çalışmaların yapılması ve saptanan uygulamalar göz önünde bulundurularak girişimsel hemşirelik çalışmalarının planlanması, uygulanması önerilmektedir.
Çetinkaya Şimşek& Eroğlu, (2022) Türkiye	En sık yapılan uygulamalar soğan ve incir tüketimi, kuyruk yağının ebe gümece, vajinaya sokulması sıcak oturma banyosu ve pelvisi sarma işlemleri yaptıkları belirlenmiştir.	İnfertilite için kullanılan bitkilerin, toksik etkileri ve kullanılan diğer yöntemlerden bazılarının enfeksiyon riskine neden olabileceği ve kadın sağlığına zarar verebileceği belirtilmiştir

5. Geleneksel Uygulamalarda Hemşirenin Rolü

Gebelik ve doğum tüm dünya ülkelerinde farklı kültürel inanç ve değerleri kapsayan bir dönemdir. İnançlar ve gelenekler insanları gebelik öncesinden başlayarak birtakım adetlere uymaya ve adetlerin gerektirdiği işlemleri yerine getirmeye zorlamaktadır. Bu döneme yönelik tutum ve uygulamalar kültürden kültüre farklılık göstermektedir. Çünkü yaşanan sağlık problemleri farklı kültürlerde farklı nedenlerle açıklanmakta ve buna bağlı olarak da tedavi uygulamalarında farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Gebe kalmaya yönelik yapılan girişimler kadınların hem üreme sağlığında hem de genel sağlığında bozulmalara neden olmakta, bazen kadınların hayatını tehdit edebilmektedir (WHO, 2020). Hemşireler bireyin, ailenin toplumun sağlığını korumak ve sürdürmekle görevlidir. Özellikle bu alanda çalışan

hemşirelerin vereceği eğitim ve danışmanlık hizmeti, bireyleri, sağlıkları konusunda bilinçlendirme, kadınların yaşayabileceği olası birçok komplikasyonun önlenmesi ve sağlık bakımının kalitesinin yükseltilmesi açısından önemlidir. Çünkü kadın sağlığı, doğrudan kendi sağlığı için önemli olduğu kadar, çocuk ve aile sağlığı için de önemlidir. Bu nedenle kadına verilen sağlık hizmetleri özel ve öncelikli olmalıdır. Hemşireler, danışmanlık hizmeti verirken, farklı kültürlere sahip grupların gereksinimine duyarlı olmalıdır. Bireyleri kendi kültürel kalıplarında algılamaları, kendi kültürlerinde incelemeleri gerektiğini göz önünde bulundurmalıdır (Duffy, 2001). Hastanın kültürel değerleri, inançları ve uygulamaları bütüncül hemşirelik bakımının önemli bir parçasıdır (Tanrıverdi, Helman, 2007). Bilgilendirme, açıklama ve karar verilmeye yönelik danışmanlık, destek danışmanlığı ve terapotik danışmanlık infertilite hemşireliğinde kullanılan danışmanlık türlerindedir (Van den Broeck, Emery, Wischmann, & Thorn, 2010). Çiftlere duygusal destek verilmeli, kaygıları giderilmeli, iyi bir iletişim kurularak hastanın değerlerine tercihlerine ve ihtiyaçlarına saygı gösterilmelidir. Aynı zamanda hemşireler geleneksel yöntem kullanan kadınları bütüncül olarak değerlendirmeli ve gebe kalmaya yönelik kullandıkları geleneksel uygulamaları sorgulamalıdır. Kadınların kullandıkları zararlı geleneksel uygulamaların ortaya çıkması, sağlığını tehdit eden bu tür davranışlarının değiştirilmesi ve bu konuda bilgilendirilerek farkındalığının artırılması gerekmektedir.

6. Sonuç ve Öneriler:

Toplumun kadına yüklediği roller doğrultusunda çocuk sahibi olabilmenin daha çok kadından kaynaklandığına inanılmakta kısırlık konusunda kadın yetersiz görülmekte, suçlanmakta ve şiddet görebilmektedir. Bu nedenle kadınlar çocuk sahibi olabilmek için birçoğu sağlığı olumsuz etkilese de geleneksel uygulamalara başvurabilmektedir. Kadın sağlığının korunması geliştirilmesinde önemli sorumlulukları olan hemşirelerin kadını yaşadığı kültürel çevre içinde değerlendirmeleri, zararlı geleneksel yöntem uygulamalarının önlenmesi konusunda eğitim ve danışmanlık hizmeti sunmaları önerilir.

Kaynaklar

- Algül, Ö. ve Aksu, H. (2004). İnfertilite sorunu yaşayan çiftlerde cinsel işlev durumu ve yaşam kalitesinin incelenmesi. *Türkiye Klinikleri Jinekoloji Obstetrik Dergisi*, 24 (3), 171-178
- Ali, S., Sophie, R., Imam, A. M., Khan, F. I., Ali, S. F., Shaikh, A., & Farid-ul-Hasnain, S. (2011). Knowledge, perceptions and myths regarding infertility among selected adult population in Pakistan: a cross-sectional study. *BMC Public Health*, 11, 760. doi:10.1186/1471-2458-11-760
- Ayaz, S., & Efe, S. Y. (2010). Traditional practices used by infertile women in Turkey. *Int Nurs Rev*, 57(3), 383-387. doi:10.1111/j.1466-7657.2009.00797.x
- Bayrakdar, S. (2018). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Üzerinden Sembolik Şiddet: Türk Atasözleri Ve Deyimlerinde Annelik-Babalık Cinsiyet Rollerinin Kültür Kodlarına Dayalı Bir İnceleme . *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi* , 4 (5) , 178-194 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/sadab/issue/38842/452884>
- Becker, G., Castrillo, M., Jackson, R., & Nachtigall, R. D. (2006). Infertility among low-income Latinos. *Fertil Steril*, 85(4), 882-887. doi:10.1016/j.fertnstert.2005.09.052

- Behboodi-Moghadam, Z., Salsali, M., Eftekhar-Ardabily, H., Vaismoradi, M., & Ramezanzadeh, F. (2013). Experiences of infertility through the lens of Iranian infertile women: a qualitative study. *Jpn J Nurs Sci*, 10(1), 41-46. doi:10.1111/j.1742-7924.2012.00208.x
- Bıçakçı, H. ve Türk, R. (2021) “İnfertil Kadınların Gebe Kalmak İçin Uyguladıkları Geleneksel Uygulamaların Belirlenmesi - Determining The Traditional Practices Implemented by Women With Infertility to Get Pregnant”. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi- Journal of Samsun Health Sciences* 6(3),: 737-749. https://doi.org/10.47115/jshs.1021210
- Bornstein, M., Gipson, J. D., Failing, G., Banda, V., & Norris, A. (2020). Individual and community-level impact of infertility-related stigma in Malawi. *Social Science & Medicine*, 251, 112910.
- Campbell CM, Edwards RR. Ethnic differences in pain and pain management. *Pain Manag* 2012; 2:219-230.
- Cheung, N. F. . (2002). The cultural and social meanings of childbearing for Chinese and Scottish women in Scotland. *Midwifery*, 18(4), 279-295.
- Christie, G. ve Morgan, A. (2000). Individual and group psychotherapy with infertile couples. *International Journal of Group Psychotherapy*. 50 (2), 237
- Çetinkaya, Ş. Ş., & Eroğlu, K. (2022) Being able to be Mother: Traditional Practices of Women in Coping with Infertility in Melekli Town of Iğdır. *Kültür Araştırmaları Dergisi*, 17-30.
- Daibes, M. A., Safadi, R. R., Athamneh, T., Anees, I. F., & Constantino, R. E. (2018). ‘Half a woman, half a man; that is how they make me feel’: A qualitative study of rural Jordanian women’s experience of infertility. *Culture, Health & Sexuality*, 20(5), 516–530.
- De, D., Roy, P. K., & Sarkhel, S. (2017). A psychological study of male, female related and unexplained infertility in Indian urban couples. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 35(4), 353-364.
- Dierickx, S., Rahbari, L., Longman, C., Jaiteh, F., & Coene, G. (2018). ‘I am always crying on the inside’: a qualitative study on the implications of infertility on women’s lives in urban Gambia. *Reproductive health*, 15(1), 1-11
- Dudu Karaman, E. & Doğan, N. (2018). Anelik Rolü Üzerine: Kadının “Anelik” Kimliği Üzerinden Tahakküm Altına Alınması . *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi* , 6 (2) , 1475-1496 . DOI: 10.19145/e-gifder.443214
- Duffy, M. E. (2001). A critique of cultural education in nursing. *J Adv Nurs*, 36(4), 487-495. doi:10.1046/j.1365-2648.2001.02000.x
- Dyer, Silke J. (2007). The value of children in African countries – insights from studies on infertility. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*, 28(2), 69-77. doi:10.1080/01674820701409959

- Egharevba, O. J. Olah E.E (2020). The Socio-Cultural impact of Childlessness on Married Couples in Egor Local Government Area of Edo State. Nigeria. *FULafia Journal of Social Sciences*, 3(4), 50-65.
- Engin, R, & Pasinlioğlu, T (2002). Erzurum ve Yöresinde İnfertil Kadınların İnfertilite İle İlgili Geleneksel İnanç Ve Uygulamaları. *Journal Of Anatolia Nursing And Health Sciences*, 5(1), 1-10.
- Fido, A., & Zahid, M. A. (2004). Coping with infertility among Kuwaiti women: cultural perspectives. *Int J Soc Psychiatry*, 50(4), 294-300. doi:10.1177/0020764004050334
- Gönen, G. S. (2005). Dede Korkut Hikâyeleri'nden Günümüze Yansıyan Doğum Âdetleri. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (18), 103-112.
- Günay, O., Çetinkaya, F., Naçar, M., & Aydın, T. (2005). Modern and traditional practices of Turkish infertile couples. *The European Journal of Contraception & Reproductive Health Care*, 10(2), 105-110. doi:10.1080/13625180500034911
- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık ve Nüfus Araştırması [İnternet]. 2019 [son güncelleme tarihi Aralık 2019; 09 Aralık 2019 tarihinde erişildi]. Erişim adresi: http://www.hips.hacettepe.edu.tr/tnsa2013/rapor/TNSA_2018_ana_rapor.pdf
- Hechanova, R., & Waelde, L. (2017). The influence of culture on disaster mental health and psychosocial support interventions in Southeast Asia. *Mental health, religion & culture*, 20(1), 31-44.
- Helman, C. G. (2007). *Culture, Health and İllness* (5 ed.): CRC Press.
- Héritier, F., Perrot, M., Agacinski, S. ve Bacharan, N. (2013), Kadınların En Güzel Tarihi. Çev. Yonca Aşçı Dalar. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Hess, R. F., Ross,R., & Gililand Jr, J. L. (2018). Infertility, psychological distress, and coping strategies among women in Mali, West Africa: a mixed-methods study. *African journal of reproductive health*, 22(1), 60-72.
- Husain, W., & Imran, M. (2021). Infertility as seen by the infertile couples from a collectivistic culture. *Journal of Community Psychology*, 49(2), 354-360.
- İpekoğlu, H. Y., & Oral, H. B. (2019). İnfertilitede Kullanılan Geleneksel Tedavi Yöntemleri ve Çeşitli Uygulamalar: Isparta Bölgesi. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 12(25), 105-119.
- Karaca, A., & Unsal, E. (2015). Psychosocial problems and coping strategies among Turkish women with infertility. *Asian Nursing Research*, 9, 243-250
- Keith, K. D. (2019). Psychology and culture. *Cross-cultural psychology: Contemporary themes and perspectives*. John Wiley & Sons.

- Keskin, G., & Gümüş, A. B. (2014). İnfertilite: Umutsuzluk Perspektifinden Bir İnceleme. *Journal of Psychiatric Nursing/Psikiyatri Hemşireleri Derneği*, 5(1), 9-16. doi:10.5505/phd.2014.07269
- Koçyiğit, O. T. (2012). İnfertilite ve Sosyo-Kültürel Etkileri. *İnsanbilim Dergisi*, 1(1), 27-37.
- Langdridge, Darren, Connolly, K., & Sheeran, P. (2000). Reasons for wanting a child: A network analytic study. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 18(4), 321-338. doi:10.1080/713683044
- Leonard, L. (2002). "Looking for children": the search for fertility among the Sara of southern Chad. *Med Anthropol*, 21(1), 79-112. doi:10.1080/01459740210618
- Logan, S., Gu, R., Li, W., Xiao, S., & Anazodo, A. (2019). Infertility in China: Culture, society and a need for fertility counselling. *Asian Pacific Journal of Reproduction*, 8(1), 1.
- Logan, S., Gu, R., Li, W., Xiao, S., & Anazodo, A. (2019). Infertility in China: Culture, society and a need for fertility counselling. *Asian Pacific Journal of Reproduction*, 8(1), 1.
- Malina, A., Błaszkiwicz, A., & Owczarz, U. (2016). Psychosocial aspects of infertility and its treatment. *Ginekologia Polska*, 87(7), 527-531.
- Matsubayashi, H., Hosaka, T., & Makino, T. (2008). Impact of psychological distress in infertile Japanese women. In A. M. Columbus (Ed.), *Advances in psychology research* (pp. 165–178). Nova Science Publishers.
- Meera Guntupalli, A., & Chenchelgudem, P. (2004). Perceptions, causes and consequences of infertility among the Chenchu tribe of India. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 22(4), 249-259. doi:10.1080/02646830412331298305
- Nahar, P., & Richters, A. (2011). Suffering of childless women in Bangladesh: the intersection of social identities of gender and class. *Anthropology & medicine*, 18(3), 327-338.
- Orhan, C., Van Looveren, E., Cagnie, B., Mukhtar, N. B., Lenoir, D., & Meeus, M. (2018). Are pain beliefs, cognitions, and behaviors influenced by race, ethnicity, and culture in patients with chronic musculoskeletal pain: a systematic review. *Pain physician*, 21(6), 541-558.
- Özkan, F. S., Karaca, A., & Sarak, K. (2018). Complementary and alternative medicine used by infertile women in Turkey. *African Journal of Reproductive Health*, 22(2), 40-48.
- Papreen, N., Sharma, A., Sabin, K., Begum, L., Ahsan, S. K., & Baqui, A. H. (2000). Living with infertility: experiences among urban slum populations in Bangladesh. *Reproductive health matters*, 8(15), 33-44.
- Penzias A, Azziz R, Bendikson K, Cedars M, Falcone T, Hansen K, et al. (2021) Fertility evaluation of infertile women: a committee opinion. *Fertil Steril*, 116(5):1255–65.

- Rooney, K. L., & Domar, A. D. (2018). The relationship between stress and infertility. *Dialogues in clinical neuroscience*, 20(1), 41–47. <https://doi.org/10.31887/DCNS.2018.20.1/klrooney>
- Sami, Neelofar, & Saeed Ali, Tazeen. (2012). Perceptions and Experiences of Women in Karachi, Pakistan Regarding Secondary Infertility: Results from a Community-Based Qualitative Study. *Obstetrics and Gynecology International*, 2012, 108756. doi:10.1155/2012/108756
- Savaş, G. (2018). Türkiye’de yaşayan bireylerin toplumsal cinsiyet eşit (siz) liği algısı-Gender (In) equality perception of individuals living in Turkey. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, 1(2), 101-121.
- Sharma, S., Mittal, S., & Aggarwal, P. (2009). Management of infertility in low resource countries. *Bjog*, 116 Suppl 1, 77-83. doi:10.1111/j.1471-0528.2009.02311.x
- Sis Çelik A, Kırca N. (2018).İnfertil Kadınların Uyguladıkları Tamamlayıcı Ve Destekleyici Bakım Uygulamaları. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 21(3), 178-188.
- Sundby, J., & Jacobus, A. (2002). Health and Traditional Care for Infertility in The Gambia and Zimbabwe. In P.M. Inhorn, M. Inhorn, & F. van Balen (Eds.), *Infertility Around the Globe: New Thinking on Childlessness, Gender, and Reproductive Technologies*
- Tabong, P. T., & Adongo, P. B. (2013). Understanding the social meaning of infertility and childbearing: a qualitative study of the perception of childbearing and childlessness in Northern Ghana. *PLoS One*, 8(1), e54429. doi:10.1371/journal.pone.0054429
- Telefo, P. B., Lienou, L. L., Yemele, M. D., Lemfack, M. C., Mouokeu, C., Goka, C. S., . . . Moundipa, F. P. (2011). Ethnopharmacological survey of plants used for the treatment of female infertility in Baham, Cameroon. *J Ethnopharmacol*, 136(1), 178-187. doi:10.1016/j.jep.2011.04.036
- Timur Taşhan, S., & Aksoy Derya, Y. (2013). Traditional practices used by the infertile women to become pregnant and their effects on the quality of life. *Int J Nurs Pract*, 19(5), 516-522. doi:10.1111/ijn.12094
- Tuğrul Gezer Y. (2019). Toplumsal cinsiyet bağlamında kadınların annelik deneyimleri üzerine bir saha çalışması. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, (3), 71-90.
- Uğurlu, E. G. (2013). Annelik Rolünün Öğrenilme Sürecinde Medyanın Yeri . Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , 1 (34) , 1-24 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/erusosbilder/issue/23768/253367>
- Van den Broeck, U., Emery, M., Wischmann, T., & Thorn, P. (2010). Counselling in infertility: individual, couple and group interventions. *Patient Educ Couns*, 81(3), 422-428. doi:10.1016/j.pec.2010.10.009
- Vander Borght, M., & Wyns, C. (2018). Fertility and infertility: Definition and epidemiology. *Clinical biochemistry*, 62, 2-10.

WHO. (2020). Traditional, complementary and integrative medicine. Retrieved from <https://www.who.int/traditional-complementary-integrative-medicine/about/en/>

Yildizhan, R., Adali, E., Kolusari, A., Kurdoglu, M., Yildizhan, B., & Sahin, G. (2009). Domestic violence against infertile women in a Turkish setting. *Int J Gynaecol Obstet*, 104(2), 110-112. doi:10.1016/j.ijgo.2008.10.007

Yusuf L. (2016). Depression, anxiety and stress among female patients of infertility; A case control study. *Pakistan journal of medical sciences*, 32(6), 1340–1343. <https://doi.org/10.12669/pjms.326.10828>

Yücebaş, S. (2019). Kadının İmkânsız Tamlığı Olarak Annelik: Reklamlarda Anneler . *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* , (31) , 577-600 . DOI: 10.31123/akil.460441

Beyanlar:

Bu çalışma Şahika Şimşek Çetinkaya'nın "İğdir Melekli Kasabasında Yaşayan Evli Kadınların Gebe Kalmaya Yönelik Bildikleri Geleneksel Yöntemler" isimli Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Programı Yüksek Lisans Tezi'nden üretilmiştir. Yazarlar herhangi bir maddi/manevi çıkar çatışması olmadığını bildirmişlerdir. Derleme çalışması olduğundan etik kurul izin belgesi sunulmamıştır. Yazar katkıları: Çalışma tasarımı, veri analizi, çalışma denetimi ve makale yazma: ŞŞÇ, KE; Veri toplama: Kritik revizyonlar: ŞŞÇ, KE.

Extended Abstract

Culture is defined as values, beliefs, attitudes and behaviors, customs and traditions learned, shared, passed down from generation to generation by a group of people. Birth is a biological event as well as a social / cultural life experience. The family, a traditional and social institution of society, has an important role in ensuring the continuity of the generation. This role is fulfilled with the function of reproduction and fertility. In this regard, having a child is an important status indicator in the society in order for the family life to be healthy. On the other hand, being unable to have children is a situation that is stressful and difficult to deal with, affects both sexes emotionally and causes more stress and pressure in women. Some women who have this problem may endanger their health by resorting to traditional practices for treatment. Traditional health practices; It includes practices that are influenced by the beliefs, traditions, values and cultures of the society. Often these practices harm women's health and delay early treatment. In order to improve the health-related behavior of the society, it is an essential imperative for healthcare professionals to know which cultural factors are behind traditional treatment practices. Therefore, in the article, it was aimed to raise awareness for the effective delivery of healthcare, by emphasizing the importance of traditional practices applied by societies about having children. Sources on the subject culture" in Pubmed, Scopemed, ScienceDirect, Google Scholar databases; traditional medicine; infertility; nursing "keywords were scanned as single, double combinations and triple combinations. The selection of the resources to be used was based on whether they were written in Turkish or English, full text access. As a result of the scan, 109 sources were accessed. 12 of them were in English, 12 of which were not available. Since the Turkish or Turkish texts are not available, 30 of them are not used in the review since the cultural features and practices for conception are not addressed in traditional

infertile treatments. 12 studies have been reached. All of the studies have been descriptively designed. The sample group of the studies generally consists of infertile women. The studies were mostly collected through a questionnaire created by the researchers using the face-to-face interview method with women coming to the infertile clinic. The women sampled are in the reproductive age. Most of the studies are generally done in rural areas where cultural practices are dominant. In almost all of the studies, it is not mentioned whether the cultural practices are effective in conception, the preparation of the plants used and their toxic values. It is believed that having a child in line with the roles that the society imposes on women is caused by more women. It is recommended that nurses, who have important responsibilities in developing women's health protection, evaluate women in the cultural environment they live in, and provide training and consultancy services on the prevention of harmful traditional methods.